

Rijksoverheid

Beleidskompasformulier voor internetconsultatie

 Beleidskompas

Wie zijn belanghebbenden en waarom?

Hulpvragen

- Wie zijn direct of indirect belanghebbenden bij het betreffende vraagstuk?
Uitvoeringsprofessionals en uitkeringsgerechtigden, in het bijzonder mensen met een schuld bij UWV of de SVB.
- Wie beschikken er over relevante kennis over en ervaring met het vraagstuk?
Beleidsmakers en uitvoeringsprofessionals.
- Op welke wijze zijn belanghebbenden tot nu toe in de verschillende fasen van het beleidstraject betrokken?
De uitvoering (UWV en de SVB) zijn gedurende het traject betrokken geweest en hun input is meegenomen in de ontwikkeling van de Regeling.

1. Wat is het probleem?

Hulpvragen

- a) Wat is het probleem?
De maatschappelijke visie op sanctioneren, het terugvorderen van onverschuldigde betalingen, zoals te veel of onterecht ontvangen uitkering, en het innen van bestuurlijke boetes is sinds een aantal jaar aan het veranderen. Voortschrijdend inzicht leert dat het invorderen van schulden zonder aanzien des persoons kan leiden tot toenemende financiële problemen en een verergering van eventuele reeds bestaande schuldenproblematiek. Dit leidt tot een uitzichtloze situatie voor de burger en toenemende kosten voor de maatschappij. Om deze redenen is het noodzakelijk om het invorderingsbeleid in de sociale zekerheid te moderniseren.
- b) Wat zijn de oorzaken van het probleem?
De huidige Regeling maakte onderscheid tussen vorderingen als gevolg van een schending van de inlichtingenplicht en andere vorderingen. Vorderingen als gevolg van een schending van de inlichtingenplicht moesten sneller afbetaald worden. Indien dit niet lukte, waren de SVB en UWV verplicht het aanwezige vermogen aan te wenden. Dit heeft de uitvoering als een hardvochtig effect gesignaleerd. UWV en de SVB passen nu al, contra legem, een minder streng invorderingsbeleid toe. Het is noodzakelijk om de Regeling in lijn te brengen met de huidige staande praktijk van UWV en de SVB.
- c) Wat is de omvang van het probleem?

De Regeling tenuitvoerlegging bestuurlijke boeten en terugvordering onverschuldigde betalingen is van toepassing op de vorderingen van een uitkeringsinstantie op een schuldenaar die kunnen ontstaan bij de uitvoering van de sociale zekerheid. Zowel vorderingen als gevolg van een schending van de inlichtingenplicht als andere vorderingen vallen onder deze Regeling.

d) Wat is het huidige beleid en wat heeft de evaluatie opgeleverd?

In de Regeling zoals deze nu luidt bestaat een onderscheid tussen vorderingen als gevolg van een overtreding van de inlichtingenplicht en overige vorderingen, zoals leningen. Bij vorderingen als gevolg van een overtreding van de inlichtingenplicht werd een betalingstermijn van 12 maanden aangehouden, en bij het vaststellen van de periodieke betalingen of verrekeningen werd gebruikgemaakt van de volledige aflossingscapaciteit. Als de schuldenaar niet in staat was om de vordering binnen 12 maanden te voldoen, gold de verplichting om het aanwezige vermogen aan te wenden. De betalingstermijn van 12 maanden kon slechts worden verlengd als de schuldenaar ook na aanwending van vermogen niet in staat was om de vordering binnen die termijn te voldoen. Bij overige vorderingen werd een betalingstermijn van 36 maanden aangehouden, waarbij er ook meer mogelijkheden waren om de hoogte van de periodieke betalingen of verrekeningen te verlagen.

De betalingstermijn van 12 maanden voor vorderingen ten gevolge van een schending van de inlichtingenplicht raakte mensen soms hard in hun inkomenssituatie, zo blijkt uit onder andere signalen vanuit de uitvoeringspraktijk. Om verdere hardvochtige gevolgen voor mensen te voorkomen, heeft de minister van SZW in 2021 een opdrachtbrief verstuurd aan UWV en de SVB. In deze brief geeft de minister opdracht om voor alle vorderingen een termijn van 36 maanden aan te houden. Een langere termijn voor uitstel van betaling geeft meer ruimte om op een lagere aflossingscapaciteit af te lossen. Daarnaast vraagt de minister de uitvoering niet langer de schuldenaar te verplichten zijn vermogen aan te wenden als hij de vordering niet binnen de gestelde termijn kan voldoen. De Kamer is geïnformeerd over deze opdrachtbrief in de Stand van de Uitvoering sociale zekerheid van juli 2021.

e) Wat gebeurt er als de overheid niets doet (Nuloptie)? Wat rechtvaardigt overheidsinterventie?

De contra legem situatie blijft in stand. Het is voor de rechtszekerheid wenselijk dat het invorderingsbeleid op het niveau van een Regeling wordt vastgelegd. Dit maakt het invorderingsbeleid van UWV en de SVB kenbaar en voorspelbaar.

2. Wat is het beoogde doel?

Hulpvragen

- a) Wat zijn de beleidsdoelen?

Het doel is invordering op een wijze waarbij zoveel mogelijk rekening wordt gehouden met de individuele situatie van de persoon. Invordering heeft een maatschappelijk doel; voor het behouden van de solidariteit die de basis van het stelsel vormt en het financiële draagvlak van het bredere systeem, is het van belang dat UWV en de SVB te veel of onrechtmatig betaalde uitkering terugvorderen en opgelegde boetes daadwerkelijk innen. Als er teveel uitkeringen onrechtmatig worden verstrekt, wordt het bredere systeem onbetaalbaar en kunnen mensen die het nodig hebben niet meer ondersteund worden.

Tegelijkertijd is het niet de bedoeling dat de wijze van invorderen mensen in de problemen brengt, bijvoorbeeld vanwege omstandigheden in de persoonlijke sfeer of een reeds bestaande schuldenproblematiek. Er dient aandacht te zijn voor de individuele situatie van de schuldenaar en ruimte in de regelgeving om afspraken te maken over een betaalregeling die past bij die situatie. Het uitgangspunt daarbij is dat de betalingsbereidheid groter is als de uitvoering in overleg treedt met de schuldenaar over de termijn en de aflossingscapaciteit.

- b) Aan welke [duurzame ontwikkelingsdoelen \(sustainable development goals, SDG's\)](#) en [brede welvaartsuitkomsten](#) dragen de doelen bij?

Het beleidsdoel draagt bij aan het Brede Welvaart thema 'Capabele en verantwoorde instituties', in die zin dat het uitvoeringsinstanties de mogelijkheid biedt om passende betaalregelingen af te spreken, waarbij ze rekening houden met de individuele omstandigheden van de schuldenaar.

3. Wat zijn opties om het doel te realiseren?

Hulpvragen

- a) Wat zijn kansrijke aangrijpingspunten om het doel te realiseren?

- Het gelijktrekken van de betalingstermijn voor vorderingen als gevolg van een schending van de inlichtingenplicht en overige vorderingen (36 maanden, wat aansluit bij huidige staande praktijk).
- Het aanwenden van vermogen een kan-bepaling maken.
- Meer ruimte geven voor betalingsregelingen op voorstel van de schuldenaar.

- b) Wat zijn, gegeven de aangrijpingspunten, kansrijke beleidsopties?

Het aanpassen van de Regeling tenuitvoerlegging bestuurlijke boeten is noodzakelijk, gelet op het hiervoor beschreven probleem. Een alternatieve optie is om de huidige contra legem situatie te laten voortbestaan. Het is wenselijk om beleid wettelijk vast te leggen, zodat mensen weten wat hun rechten en plichten zijn als zij een schuld hebben bij UWV of de SVB.

- c) Wat is de beleidstheorie per kansrijke beleidsoptie?

De beleidstheorie achter de wijziging van de Regeling tenuitvoerlegging bestuurlijke boeten is dat de betalingsbereidheid groter is als UWV of de SVB rekening houden met de individuele situatie van de schuldenaar. Daarnaast is een uitgangspunt van de Regeling dat invordering niet bedoeld is om leed toe te voegen. Sanctioneren vindt plaats in het handhavingsbeleid, het invorderingsbeleid vordert een terugvordering of bestuurlijke boete enkel in.

4. Wat zijn de gevolgen van de opties?

Hulpvragen

- a) Wat zijn de verwachte gevolgen per beleidsoptie?

De wijziging van de Regeling tenuitvoerlegging bestuurlijke boeten codificeert grotendeels de staande praktijk van UWV en de SVB. De uitvoering past nu al een langere termijn toe voor schulden als gevolg van een schending van de inlichtingenplicht. Ook is de uitvoering niet langer verplicht om het aanwezige vermogen aan te wenden voor de aflossing van de schuld als iemand zijn schuld niet binnen de termijn van 12 dan wel 36 maanden kan aflossen. De verwachting is dat de wijziging van de Regeling meer ruimte biedt om rekening te houden met de individuele situatie van de schuldenaar, wat de betalingsbereidheid vergroot omdat de schuldenaar een beter perspectief krijgt op het einde van zijn schuld.

- b) Welke verplichte toetsen zijn van toepassing en wat zijn daarvan de uitkomsten?

De Regeling wordt op uitvoerbaarheid getoetst door UWV en de SVB. De uitkomsten van de toetsen zijn op dit moment nog niet bekend.

5. Wat is de voorkeursoptie?

Hulpvragen

a) Wat is het voorstel?

Het voorstel is om de Regeling tenuitvoerlegging bestuurlijke boeten en terugvordering onverschuldigde betalingen te wijzigen. Met deze wijziging wordt de staande praktijk van UWV en de SVB sinds het versturen van de opdrachtbrief gecodificeerd. Daarnaast krijgt de uitvoering meer ruimte om rekening te houden met de individuele omstandigheden van de schuldenaar.

b) Hoe houdt het voorstel rekening met:

- [Doeltreffendheid](#) en [doelmatigheid](#);
- Uitvoerbaarheid voor alle relevante partijen (inclusief [doenvermogen](#), [regeldruk](#) en [handhaving](#));
- Brede maatschappelijke impact?

Doeltreffendheid

Meer flexibele betalingsregelingen dragen bij aan het beleidsdoel om in te vorderen op een wijze die mensen niet (verder) in financiële problemen brengt. De uitvoering krijgt met de wijziging van de Regeling hiertoe meer ruimte.

Doelmatigheid

De wijziging van de Regeling brengt naar verwachting geen financiële gevolgen met zich mee. Het uitgangspunt is voornamelijk dat er zo volledig mogelijk wordt ingevorderd. Door invordering over een langere periode uit te spreiden is de verwachting dat een gelijk deel van de vordering kan worden geïnd als in de huidige situatie. Dit weliswaar in een langer tijdsframe maar op een manier waarop de last op een gelijkmatigere wijze verdeeld is voor de debiteur.

Uitvoerbaarheid

De wijziging van de Regeling is tot stand gekomen in samenwerking met UWV en de SVB. Daarnaast codificeert de wijziging grotendeels staande praktijk.

Maatschappelijke impact

De maatschappelijke impact van de wijziging van de Regeling is dat het invorderingsbeleid van UWV en de SVB bijdraagt aan de bredere doelstelling van de overheid om doenbare betaalregelingen af te spreken, perspectief te bieden aan mensen met schulden, en problematische schulden te voorkomen.

c) Wat zijn de risico's en onzekerheden van dit voorstel?

Een onzekerheid van de Regeling is of de wijzigingen voldoende perspectief bieden aan mensen met een relatief hoge schulden en/of mensen met een lage aflossingscapaciteit. Het is niet wenselijk dat mensen lang op het niveau van de beslagvrije voet leven. Dit

hangt ook samen met de kwijtscheldingsbepalingen die zijn opgenomen in de verschillende socialezekerheidswetten. Het is belangrijk om doorlopend de effecten van het invorderingsbeleid samen met UWV en de SVB te bezien.

d) Hoe ziet de voorgenomen [monitoring en evaluatie](#) eruit?

De wijziging van de Regeling wordt niet formeel geëvalueerd. Wel wordt doorlopend het gesprek gevoerd met UWV en de SVB over de effectiviteit en de gevolgen van het invorderingsbeleid.